

Talousarvio 2024 / opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut

Opetvarh 02.11.2023 § 107
170/02.02.00/2023

Valmistelija Sivistysjohtaja Tuomo Lukkari

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnanvaltuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Iin kunnan talousarviossa on talouden tasapainon lisäksi otettava huomioon strategiset painopisteet, resurssiviisaus ja toimialakohtaiset palvelulupaukset.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava kunnanvaltuuston hyväksymää talousarviota. Lautakuntatasolla voidaan käyttösuunnitelmien yhteydessä määrittää tulosalue- ja yksikkökohtaisesti tarkempia tavoitteita ja toimenpiteitä, joita lautakunnat voivat seurata.

Tavoitteiden saavuttaminen varmistetaan väliraportoinneilla ja viranhaltijoiden antamilla katsauksilla. Lopullinen strategisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuma esitetään tilinpäätöksen yhteydessä. Talousarvion laadinnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota strategisten ja taloudellisten tavoitteiden asettamiseen ja niiden mittaamiseen.

Opetus ja varhaiskasvatus muodostavat kokonaisuuden, jossa tilojen käyttö, palveluverkko ja tukipalvelut järjestetään taloudellisesti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Henkilöstömäärät ja tilojen bruttoneliöt ovat kunnan toiminnassa suurimmat. Hallinnonalan palvelut myös suoraan tai välillisesti kattavat ison osan kunnan väestöstä. Opetuksen ja varhaiskasvatuksen hallinto on myös tiivis kokonaisuus. Hallinnonala jakautuu opetukseen, varhaiskasvatukseen sekä toimialan hallintoon.

Vuoden 2023 aikana opetuksen ja varhaiskasvatuksen toimialalla on kehitetty ja käyttöön otettu uutta johtamisjärjestelmää. Hyväksytyn hallintomallin mukaisesti toimialan johtamista on muutettu siten, että sivistysjohtajan alaisuudessa työskentelevät varhaiskasvatuksen hallinnonalan päällikkö ja opetuksen lähijohtajat. Varhaiskasvatuspäällikön alaisena työskentelevät varhaiskasvatuksen esihenkilöt. Toimialan ylin päätöksentekoeelin on opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta. Vuoden 2023 lopulla päivitettävä hallintosääntö vastaa hallinnonuudistuksessa toteutettua organisaatiota, muuttuneita tehtäviä ja toimivallan jakoa.

Opetuspalvelut muodostuvat kouluilla annettavasta esiopetuksesta, perusopetuksesta ja lukio-opetuksesta. Perusopetuksen tehtävä on tukea oppilaan kasvua ihmisyyteen ja vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa oppilaalle elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Tavoitteena on edistää sivistystä, tasa-arvoisuutta ja kansainvälisyyttä sekä estää syrjäytymistä. Iin lukion tehtävänä on antaa opiskelijoilleen laaja yleissivistys, jatko-opintokelpoisuus ja edistää työ-elämäntietoisuutta. Lukio tukee opiskelijan edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen.

Opetuksen tavoitteena on tukea lasten, nuorten ja perheiden kokonaishyvinvointia osana moniammatillista arjen toimintaympäristöä. Kaikessa toiminnassa korostuu ensisijaisena periaatteena tarkoituksenmukaisen ja helposti saavutettava tuki. Opetuksen toimintaa ohjaavat ensisijaisesti Perusopetuslaki- ja asetus, Lukiolaki, Oppilashuoltolaki sekä muut lapsia ja nuoria koskevat lait ja normistot.

Perusopetuksen opetussuunnitelma ja lukion opetussuunnitelma määrittävät opetuksen ja yksiköiden tavoitteita. Oppilashuoltolain perusteella laadittavat oppilashuollon suunnitelmat, oppimisen tuen strategia ja lin kunnan pedagoginen suunnitelma antavat sisältöä ja suuntaa arjen tasolla tapahtuvalle lasten ja nuorten kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin poluille. Vuoden 2023 kehittämisen kohteina ovat opetuksen inkluusio, oppivelvollisuuden laajentumisen toteuttaminen, tunne- ja vuorovaikutuskasvatus, kestävän kehityksen toimet sekä laaja-alainen hyvinvointityö. Hyvinvointialueiden toiminta, hallinnonuudistus ja toimialan ja palvelutarpeiden muutokset haastavat myös paneutumaan, kehittämään yhteistoimintaa ja painottavat hyvää ja toimivaa johtamista.

Varhaiskasvatuspalvelujen toimintaa ohjataan sekä valtakunnallisilla että kunnan omilla päätöksillä. Varhaiskasvatuspalveluiden toimialaan kuuluvat kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa toteutettava varhaiskasvatus ja esiopetus, ryhmäperhepäivähoito, perhepäivähoito kunnallisessa varhaiskasvatuksessa, avoin varhaiskasvatustoiminta, palvelusetelijärjestelmä sekä erilaisten tukien suorittaminen. Varhaiskasvatustoimintaa määritteleviä lakeja ovat mm. varhaiskasvatustalaki, valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta, laki kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta, laki ja asetus yksityisen palveluiden valvonnasta, lastensuojelulaki, perusopetuslaki ja laki varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista. Varhaiskasvatusta toteutetaan perheiden tarpeista lähtevänä, lapsen hyvinvointia, kasvua, oppimista ja kehitystä edistävänä palveluna. Varhaiskasvatus perustuu valtakunnalliseen ja paikalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Varhaiskasvatussuunnitelmissa huomioidaan lasten yksilöllisyys ja palvelujen monimuotoisuus.

Vuoden 2023 toiminnallisina muutoksina ovat olleet varhaiskasvatuksen johtamisjärjestelmän muuttaminen hallinnonuudistuksen myötä sekä uuden Haminan alueen varhaiskasvatusyksikön, Kotikujan päiväkodin käyttöönotto ja siihen liittyvät palveluverkon muutokset. Painopisteinä varhaiskasvatuksessa vuodelle 2024 on laadukas ja kysyntään vastaavan varhaiskasvatuspalveluverkon kehittäminen yhdessä yksityisten palveluntuottajien kanssa. Avointa varhaiskasvatustoimintaa kehitetään myös yhteistyössä perhekeskustoimijoiden ja muiden sidosryhmien kanssa. Esiopetuksen laadun kehittäminen, varhaiskasvatuksen henkilöstön työhyvinvoinnin edistäminen sekä varhaiskasvatushenkilöstön saatavuuden parantaminen ovat myös tärkeässä roolissa varmistettaessa hyviä ja toimivia varhaiskasvatuspalveluja. Varhaiskasvatuksen pedagogisen kehittämisen kärkinä varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti ovat esimerkiksi tunne-, vuorovaikutus- ja hyvinvointitaidot, kiusaamisen ehkäisy, lasten ja vanhempien osallisuus, varhaiskasvatuksen laadunarvioinnin kehittäminen, osallisuus sekä sähköisten palveluprosessien ja viestinnän kehittäminen.

Talouden raamiksi kunta- ja toimialatasolla on asetettu korkeintaan kolmen prosentin kasvu taseessa. Opetus- ja varhaiskasvatuspalveluissa tämä on näyttäytynyt varsin haasteellisenä. Henkilöstövaltaisella alalla palkankorotukset tuovat henkilöstömenoihin jo yksistään 2,4-2,8 % kasvua. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hintojen nousu on myös ollut inflaation vuoksi merkittävä. Myös palveluiden ostossa on kovasti korotuksia. Erityisen haasteelliseksi näyttäisi tulevan koulukuljetussopimusten ja optiovuoden päättymisen. Polttoaineiden ja henkilöstökulujen nousu saattaa aiheuttaa uusiin sopimuksiin hinnankorotuksia. Näistä lähtökohdista esitetty talousarvio on laadittu annettuun raamiin sopivaksi ja sisältää toiminnan virtaviivaistamista ja henkilöstöresurssin optimointia.

Toimialalla on toteutettu palvelusuunnitelmaprosessi viimeksi vuonna 2020. Lautakunnan linjaamien tiekarttojen mukaisesti on toteutettu palveluverkon ja palvelujen ratkaisuja sekä varhaiskasvatuksen, opetuksen kuin hallinnonkin osalta. Palvelutarpeet muuttuvat jatkuvasti. Suurena muutoksena ja

huolenaiheena lissäkin on syntyvyyden ja sitä kautta varhaiskasvatusten asiakkaiden ja oppilasmäärien lasku. Kun vielä syksyllä 2023 peruskoulun aloitti 142 oppilasta, ennusteen mukaan viiden vuoden päästä aloittajia on noin 90. Tämä ennuste vääjäämättä toteutuessaan vaikuttaa palvelutarpeisiin ja myös palveluverkkoon. Nykyinen verkko erityisesti opetuksessa on kustannustasoltaan liian korkea, koska oppilasmäärien laskeminen vaikuttaa myös saataviin valtionosuuksiin. Vuoden 2024 aikana on syytä tehdä uusi palvelusuunnitelma, jossa erityisesti huomioidaan lapsi- ja oppilasmäärien kehitystä, lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia sekä pyritään rakenteellisesti ja taloudellisesti kestävään ja suunnitelmalliseen palvelumalliin.

Talousarvion kustannuspaikkakohtaiset suunnitelmat sekä vertailu talousarvioon 2023 on nähtävissä esityslistan liitteinä, samoin kuin henkilöstötaulukko, strategisten tavoitteiden ja palvelulupausten koonti sekä riskianalyysi.

Toimialan kokonaisuus talouden näkökulmasta alla esitettyä.

OPETUS- JA VARHAISKASVATUSPALVELUT

	TA 2024	TA 2023	ERO TA24/23 €	MUUTOS TA23/24 %
Toimintatuotot	1 784 542 €	2 247 612 €	-463 070 €	-20,60 %
Toimintakulut	-27 672 267 €	-27 399 804 €	-272 462 €	0,99 %
Toimintakate/jäämä	-25 887 725 €	-25 152 192 €	-735 532 €	2,92 %

Varhaiskasvatus

	TA 2024	TA 2023	ERO TA24/23 €	MUUTOS TA23/24 %
Toimintatuotot	525 550 €	910 179 €	-384 629 €	-42,26 %
Toimintakulut	-9 705 157 €	-9 773 520 €	68 363 €	-0,70 %
Toimintakate/jäämä	-9 179 607 €	-8 863 341 €	-316 266 €	3,57 %

Opetuspalvelut

	TA 2024	TA 2023	ERO TA24/23 €	MUUTOS TA23/24 %
Toimintatuotot	1 258 992 €	1 337 433 €	-78 441 €	-5,87 %
Toimintakulut	-17 967 110 €	-17 626 284 €	-340 825 €	1,93 %
Toimintakate/jäämä	-16 708 118 €	-16 288 851 €	-419 266 €	2,57 %

Esittelijä Sivistysjohtaja Lukkari Tuomo

Päätösesitys Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta päättää hyväksyä esitetyn toimialan talousarvion 2024 sisältäen toiminnalliset ja strategiset tavoitteet, riskikartoituksen, henkilöstösuunnitelman sekä talouden sitovuustasot ja talousluvut ja esittää näitä edelleen hyväksyttäväksi kunnanhallitukselle ja -valtuustolle.

Päätös Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.